

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ І ОСВІТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
що присвячена 25-річчю Медичного інституту Сумського державного університету
(м. Суми, 16-17 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

Кірковий центр нюху та смаку локалізований у гачку, частково підмозолистому полі та морському конику. Також, останнім часом, до первинної смакової кори відносять кору лобової та тім'яної покришок, острівцевої частки. При руйнуванні або пошкодженні вище зазначених структур людина втрачає здатність відчувати смак та запах.

Кірковий центр загальної чутливості представлений зацентральною звивиною. В постцентральної звивині знаходиться ядро аналізатора загальної чутливості, в якій закінчуються провідні шляхи больової, температурної, тактильної, м'язово-суглобової і вібраційної чутливості. У верхніх відділах постцентральної звивини представлена чутливість від нижньої кінцівки, в середніх – від руки, в нижніх – від обличчя.

Кірковий центр рухового аналізатора представлений передцентральною звивиною та прицентральною часточкою. У цьому центрі сприймається пропріоцептивна чутливість і регулюється діяльність скелетних м'язів. Проекція для окремих м'язових груп представлена тут в оберненому порядку до розташування їх на тілі.

Кірковий центр сумісного повороту голови і очей у протилежний бік розміщений у задніх відділах середньої лобової звивини. Він регулюється не тільки пропріоцептивними імпульсами, що йдуть від м'язів очного яблука та м'язів шиї в кору лобової звивини, але й імпульсами, що йдуть від сітківки. Ураження задніх відділів середньої лобової звивини призводить до кіркового паралічу погляду.

Кірковий центр рухового аналізатора практичних навичок, розміщений у ділянці нижньої тім'яної часточки в надкрайовій звивині. Цей руховий аналізатор координує рухи, пов'язані з професійними і спортивними діями або складними набутих навичками, тобто здійснює всі цілеспрямовані складні комбіновані рухи – функція практики.

Кірковий центр стереогнозу (тримірно-просторового відчуття), міститься у верхній тім'яній часточці. Також тут містяться складні види чутливості: локалізації, відчуття ваги, тиску, положення кінцівки в просторі. Ураження верхньої тім'яної часточки супроводжується втратою переважно тактильного та м'язово-суглобового чуття, а також відчуття локалізації та стереогностичного чуття (астереогнозія).

Вивчення локалізації функцій в корі півкуль великого мозку має велике практичне та теоретичне значення, адже вона регулює діяльність всіх процесів організму, що є актуальним для подальшого дослідження.

ЛОКАЛІЗАЦІЯ ЦЕНТРІВ ДРУГОЇ СИГНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ У КОРИ ВЕЛИКОГО МОЗКУ

Процак Т.В., Матвійчук С.М.

ВДНЗ України “Буковинський державний медичний університет”, кафедра анатомії людини ім. М.Г. Туркевича

Друга сигнальна система є тільки у людини і обумовлена розвитком усної та письмової мови. Мова – виключно людська функція, яка є, з одного боку, засобом мислення, інтелектуальної діяльності, а з другого – засобом спілкування. Цитоархітектонічні поля, пов'язані переважно з мовою, властиві тільки корі великого мозку людини. У людини практично весь мозок задіяний у процесі мовного спілкування (абстрактне мислення пов'язане саме з мовою). Мозок повинен бути непошкодженим, щоб людина без зусиль могла сприймати мову оточуючих і була здатна виразити словами власні думки. До другої сигнальної системи належать центри: рухового аналізатора артикуляції мови, слухового аналізатора усної мови, письма, читання.

Кірковий центр рухового аналізатора артикуляції мови (за автором центр Брока), розміщений у задньому відділі нижньої лобової звивини домінуючій півкулі. При пошкодженні його має місце моторна афазія (втрата рухової програми слова, яка призводить до позбавлення здатності вимовляти склади та слова). Сучасні дослідження центру Брока дозволяють розширити знання про її функціональні особливості.

Кірковий центр слухового аналізатора усної мови – сенсорний центр мови (за автором центр Верніке), розташований у задньому відділі верхньої скроневої звивини домінуючій півкулі. При пошкодженні його має місце сенсорна афазія (втрата розуміння власної усної мови). Хворий втрачає здатність розуміти звернену мову. Почуті ним слова та фрази не пов'язуються з відповідними до них уявленнями, поняттями чи предметами, звернена до нього мова стає незрозумілою, начебто раптом всі навколо почали говорити на незнайомій мові. Мовний контакт з таким хворим різко утруднений: він не розуміє, що від нього хочуть, про що просять та що пропонують. Одночасно порушується власна мова хворого. На відміну від хворого з моторною афазією, хворі з ураженням ділянки Верніке можуть говорити багато, але мова стає неправильною, міняються слова, букви та розташування їх у реченні. У важких випадках мова хворого стає зовсім незрозумілою і являє собою набір букв та складів (“словесний салат”). Дефекти своєї мови (парафазії) хворий не помічає. Якщо хворий з моторною афазією сердиться на себе та свою безпорадність у мові, то хворий із сенсорною афазією злиться на оточуючих за те, що його не розуміють. Оскільки читання та письмо розвиваються пізніше звукової мови та оскільки функції лексії та графії тісно пов'язані з функцією розуміння мови, то ураження області Верніке викликають порушення читання та письма.

Кірковий центр письма (писемної мови), або руховий аналізатор письмових знаків локалізується в задній частині середньої лобової звивини. Діяльність цього центру тісно пов'язана з аналізаторами рухів руки і сумісного повороту голови та очей в протилежний бік. Ушкодження аналізатора письмових знаків призводить до порушення тонких рухів у написанні букв, слів та інших знаків – аграфії (порушення здатності писати), при збереженні інших практичних навичок.

Кірковий центр читання (зоровий аналізатор писемної мови) розміщений у кутівій звивині. При його ушкодженні порушується здатність читати та розуміти написане – алексія.

Питання про локалізацію функцій в корі півкуль великого мозку має велике теоретичне значення, оскільки дає уявлення про нервову регуляцію всіх процесів організму та пристосувань його до умов навколишнього середовища, які постійно змінюються. Воно має і вагомим практичне значення для встановлення місць уражень у півкулях великого мозку.